

[Statsministeren.]

ikke skal handles, eller at der ikke kan foretages noget til Mildnelse af Krisen, tværtimod, her er al Anledning til baade at høre dem, der klager, og til at benytte de Midler, som Samfundet maatte have til Raadighed for at mildne Vilkaarene og for eventuelt at modvirke den Ulykke, som en omfattende Arbejdsløshed er. Men det maa altsaa være Udgangspunktet i vor Bedømmelse, at vi erkender, at vi befinder os i et Stykke af en international Krise, der er saare forklarlig som Resultat af Krigens Omvæltning af hele Verdensøkonomien. Et Blik paa de forskellige Lande vil vise, at der er Krise og Arbejdsløshed ganske uden Hensyn til Regeringens Art og ganske uden Hensyn til, om der er høj eller lav Arbejdsløn, ganske uden Hensyn til de Principper, man har fulgt i Handels- og Erhvervspolitik; dette er altsammen i og for sig underordnet, der er Krise som Følge af den Omvæltning i Økonomien, Krigens uvægerligt maatte medføre. Jeg ser jo ogsaa, at det Problem, som i særlig Grad er draget frem her i Landet, Landbrugskrisen, netop i denne Tid er Genstand for international Overvejelse indenfor Folkenes Forbund, netop fordi man har konstateret — med det Overblik, man dér har skaffet sig over Landene —, at denne Krise har en international Karakter, og man taler derfor om, hvorvidt internationale Midler kunde bringes i Anvendelse til Imødegaaelse. Jeg ved ikke noget om, hvorvidt det er lykkedes at anvise saadanne Midler, men naturligvis er det baade ønskeligt og særdeles heldigt, at man ogsaa indenfor et større Forum beskæftiger sig med disse alvorlige Anliggender.

Nu ved jeg som sagt ikke om den Forbavelse over Krisen og Forholdene, som lægges for Dagen i visse Kredse, særlig naturligvis knyttet til Landbruget, og i visse politiske Organer virkelig er ægte, men hvis den er ægte, viser denne Forbavelse blot, at man slet ikke har tænkt over Samfundsforholdene før nu, da man har Vanskelighederne over sig. Jeg tror ikke, at der i mit Parti kan findes ret mange, som kan siges at været blevet forbavset over den Udvikling, om der overhovedet findes nogen. Karl Marx har allerede for mange Aar siden forudset og forudsagt Kriser just af den Art som den, vi nu befinder os i, og i talrige Udtalelser fra socialdemokratiske Forsamlinger har man peget paa den Fare, der følger med det kapitalistiske System, hvorunder den økonomiske Krig raser, og ganske særligt har man i

socialdemokratiske Udtalelser for mange Aar siden advaret alvorligt mod den Rustningspolitik, som Europas Stater førte, og som vilde føre til Krig, der igen maatte føre til det, Bebel en Gang kaldte „det store Kladderadatsch“. Det er det, vi er inde i nu. Der har været Revolutioner, Omvæltninger, Diktatur, alt muligt er affødt af denne Krig, denne Kapitalismens Krig, som vi oplevede fra 1914—1918. Har man ikke opdaget det dér, hvor Forbavelsen nu aabenbarer sig, er det paa Tide, at man giver sig i Lag med at studere Samfundsproblemerne, thi det bliver sikkert nødvendigt i kommende Tider at beskæftige sig med andre Systemer end det kapitalistiske. De Advarsler, der er fremsat, har jo ikke nyttet, og vi befinder os altsaa nu i et eller andet Afsnit af Kriserne, saaledes som de har hærget Verden, siden Krigens udbrød i 1914.

Det er rigtigt, hvad Ordføreren for Forespørgerne pegede paa, at en radikal Ændring i Verdensøkonomien naturligvis kunde hidføre Forandringer, men aldrig har vi paastaet og tror heller ikke paa, at dette ene lille Land alene kan øve Indflydelse paa de verdensøkonomiske Forhold. Vi kan gøre et og andet indenfor vore egne Grænser til Mildnelse og til Modvirkning og til Afhjælpning, vi kan gøre nu, hvad vi ogsaa, da vi var udenfor Regeringen, har krævet af andre: vi kan sætte de Midler ind, som vi raader over, til Mildnelse af de Vanskeligheder, der er opstaaet eller som kan befrygtes at ville opstaa. Det er simpelthen usandt, naar der nu siges, at vi har krævet af andre, at de skulde afskaffe Arbejdsløsheden, og at vi selv har lovet at ville gøre det. Man kan vel sige en Del om os, selvfølgelig, lige som om andre Mennesker, men at vi er Idioter, tror jeg ikke man skal prøve at sige. Vi har gennem Tiderne foreslaaet forskellige Former for Kriseforanstaltninger, baade som Regering og udenfor Regeringen, vi har hævdet, at Staten burde tage Part i et Initiativ til Fremme af Erhvervsliv og Produktion. Det blev afvist af Venstre, Gang paa Gang, men det, der blev afvist for nogle Aar siden, er nu udført af os og bekræftet af Lovgivningsmagten ved de Lovforanstaltninger eller nogle af de Foranstaltninger, der gennemførtes i forrige Rigsdagssamling. Jeg har med stor Interesse bemærket en Tale af 11. December f. A. af det ærede konservative Medlem Hr. Fraenkel og kan erklære, at jeg og Ministeriet i meget høj Grad er enig med ham, naar han hævder, at der maa føres en positiv økonomisk Politik, og naar han Sp. 2908 tilføjer: